

राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क
शिष्यवृत्ती योजना व डॉ.पंजाबराव देशमुख
वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना खुल्या
प्रवर्गातून प्रवेश घेणाऱ्या सामाजिक व
शैक्षणिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गातील
विद्यार्थ्यांना लागू असल्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०२०/प्र.क्र.१४०/तांशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक: १६ डिसेंबर, २०२०

संदर्भ: १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१५/
प्र.क्र.२१९/ तांशि-४, दिनांक ३१/०३/२०१६
२) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/
प्र.क्र.५०१/तांशि-४, दिनांक १३/१०/२०१६
३) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/
प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक १५/०४/२०१७
४) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/
प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक २१/०६/२०१७
५) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/
प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक ११/०८/२०१७
६) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/प्र.क्र.५५९/
तांशि-४, दिनांक १३/०९/२०१७
७) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३३२/
तांशि-४, दिनांक ७/१०/२०१७
८) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.४०७/
तांशि-४, दिनांक २२/२/२०१८
९) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण
विभाग, शासन निर्णय, क्र.सीबीसी-२०१९/प्र.क्र.१०८/मावक, दि.११/७/२०१९

प्रस्तावना :

उच्च व तंत्र शिक्षण विभागामार्फत आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थ्यांसाठी राजर्षि
छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येते. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण
दिनांक ७/१०/२०१७ अन्वये या योजनेच्या पात्र विद्यार्थ्यांसाठी लाभाची व्याप्ती वाढविणे व नविन
अभ्यासक्रमांचा समावेश करणेबाबत सविस्तर आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत. ही योजना केवळ

खुल्या प्रवर्गातील आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील (ईडब्ल्यूएस) केंद्रिभूत प्रवेश प्रक्रियेव्वारे व्यावसायिक / बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेण्याच्या व कुटुंबाची रुपये ८.०० लक्ष वार्षिक उत्पन्न असलेल्या विद्यार्थ्यांकरीता लागू असून या योजनेतर्गत ५० टक्के शिक्षण शुल्क व ५० टक्के परीक्षा शुल्क शिष्यवृत्तीच्या स्वरूपात पात्र विद्यार्थ्यांना अदा करण्यात येते.

डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना प्रथमतः शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ पासून लागू करण्यात आली असून या योजनेच्या व्याप्तीमध्ये या विभागाच्या दिनांक ७/१०/२०१७ व दिनांक २२/२/२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये काही सुधारणा करण्यात आलेल्या आहेत. ही योजना खुल्या व आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल (ईडब्ल्यूएस) प्रवर्गातील प्रवेश घेण्याच्या विद्यार्थ्यांना लागू आहे. या योजनेतर्गत अल्पभूधारक शेतकरी व नोंदणीकृत मजूर यांच्या पाल्यांना केंद्रिभूत प्रवेश प्रक्रियेव्वारे व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतल्यास मुंबई महानगर प्रदेश, पुणे महानगर प्रदेश आणि नागपूर व औरंगाबाद मनपा क्षेत्र याकरीता रुपये ३०,०००/- प्रतिवर्षी तर इतर शहरी / ग्रामीण क्षेत्राकरीता रुपये २०,०००/- प्रतिवर्षी या दराने निर्वाह भत्ता अदा करण्यात येतो. या व्यतिरिक्त इतर पात्र विद्यार्थ्यांना अनुक्रमे रुपये १०,०००/- व रुपये ८,०००/- या दराने निर्वाह भत्ता देण्यात येतो.

सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६२, दिनांक ३०/११/२०१८ पासून अंमलात आलेला असून या व्वारे सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागास प्रवर्ग नव्याने घोषित करण्यात आला असून त्यामध्ये मराठा समाजाचा समावेश करण्यात आलेला आहे. या प्रवर्गाकरीता शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशाकरीता १२ टक्के आरक्षण निश्चित करण्यात आले आहे. शासन निर्णय, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग, कल्याण विभाग, क्रमांक सीबीसी-२०१९/प्र.क्र.१०८/ मावक, दिनांक १८/७/२०१९ अन्वये सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना २०१९-२०२० शैक्षणिक वर्षापासून राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना लागू करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात आलेली आहे.

मा.सर्वोच्च न्यायालयाने विशेष अनुज्ञा याचिका क्रमांक १५७३७/२०१९ व इतर याचिकांमध्ये दिनांक ९/९/२०२० रोजी सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गाच्या आरक्षणाकरीता अंतरिम स्थिरीती दिलेली आहे. त्यामुळे सामान्य प्रशासन विभागाने सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गातील घटकांना विविध सवलती देण्याबाबत दिनांक ९/१०/२०२० रोजी शासन निर्णय निर्गमित केलेला आहे. त्या अनुषंगाने सर्व संबंधित विभागांना स्पष्टीकरणात्मक आदेश निर्गमित करण्याची बाब विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गातील जे विद्यार्थी खुल्या प्रवर्गातून प्रवेश घेतील व इतर विहित अटी व शर्तीची पूर्तता करतील त्यांना राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेचे व डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजनेचे लाभ आपोआप अनुज्ञेय ठरतील. तसेच मा.सर्वोच्च न्यायालयाने एसईबीसी आरक्षणास दिलेल्या अंतरिम रथगितीच्या कालावधीत या विद्यार्थ्यांनी आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी (ईडब्ल्यूएस) राखीव असलेल्या जागेवर विहित मार्गाने प्रवेश घेतल्यास त्यांना देखील या दोन्ही योजनांचे फायदे अनुज्ञेय राहतील.

२. सर्व संबंधित प्रशासकीय विभागांनी याबाबत आवश्यक ते पूरक आदेश निर्गमित करावेत. या दोन्ही योजनांकरीता उपलब्ध निधीपेक्षा जादा तरतुदीची आवश्यकता असेल तर त्याकरीता निधीची आवश्यक ती मागणी, नियोजन विभाग व वित्त विभागाकडे करावी.

३. हा शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०२०१२१६१५५८४५१७०८ असा आहे. सदर आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(संजय औ. धारुकर)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. सचिव, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. प्रधान सचिव (पशु व्यवसाय, दुग्ध विकास व मत्स्य व्यवसाय), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई

१०. प्रधान सचिव (कृषी), कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
१२. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
१३. कुलगुरु, सर्व अकृषि विद्यापीठे
१४. कुलगुरु, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे, ता.मागणगांव, जि.रायगड
१५. संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१६. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१७. सहसंचालक, तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालये (सर्व), (संचालक, तंत्र शिक्षण यांच्यामार्फत)
१८. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, विभागीय कार्यालये (सर्व)
१९. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिद्धीसाठी)
२०. मा.मंत्री /मा.राज्यमंत्री (उ.व तं.शि.)यांचे स्वीय सहायक
२१. उप सचिव (मशि/विशि/अर्थसंकल्प), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२२. अवर सचिव (तांशि-३, विशि-३), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२३. कक्ष अधिकारी (मशि-२/मशि-४/तांशि-५/तांशि-६/साशि-१), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२४. अपर मुख्य सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे स्वीय सहायक
२५. निवडनस्ती/तांशि-४.